Ministerstvo financí

Územní rozpočty – hospodaření a výhled

O čem se mluví v RUD

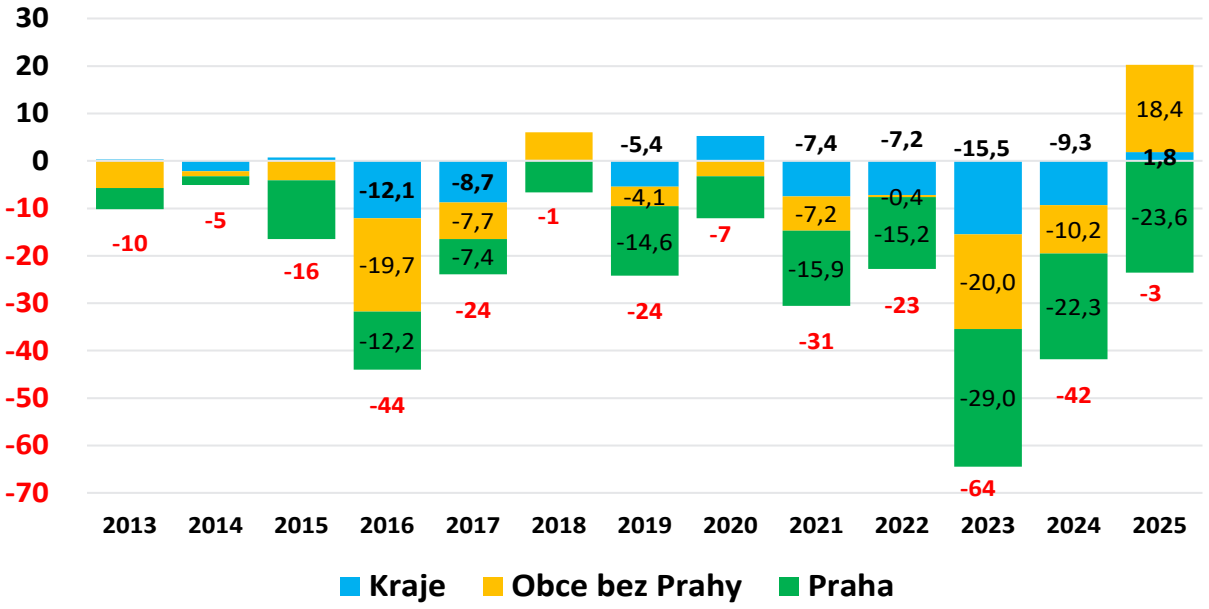
listopad 2026

Miroslav MATEJ

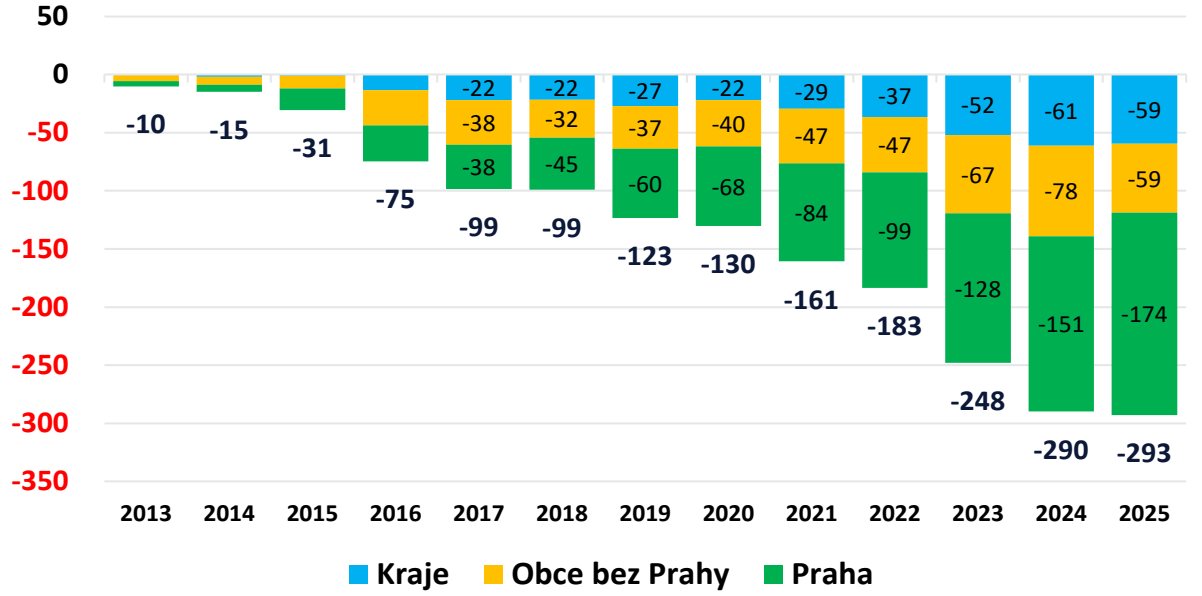
Obce (bez Prahy) a kraje prvně po 5 letech plně využily investiční potenciál. Praha nadále investičně tápe

- během 13 let obce a kraje **nevyužily téměř 300 mld. Kč**; z toho Praha **174 mld. Kč**
- **obce (bez Prahy)** prvně od roku 2018 využily svůj investiční potenciál

Nevyužitý investiční potenciál (meziročně)

Nevyužitý investiční potenciál (kumulativně)

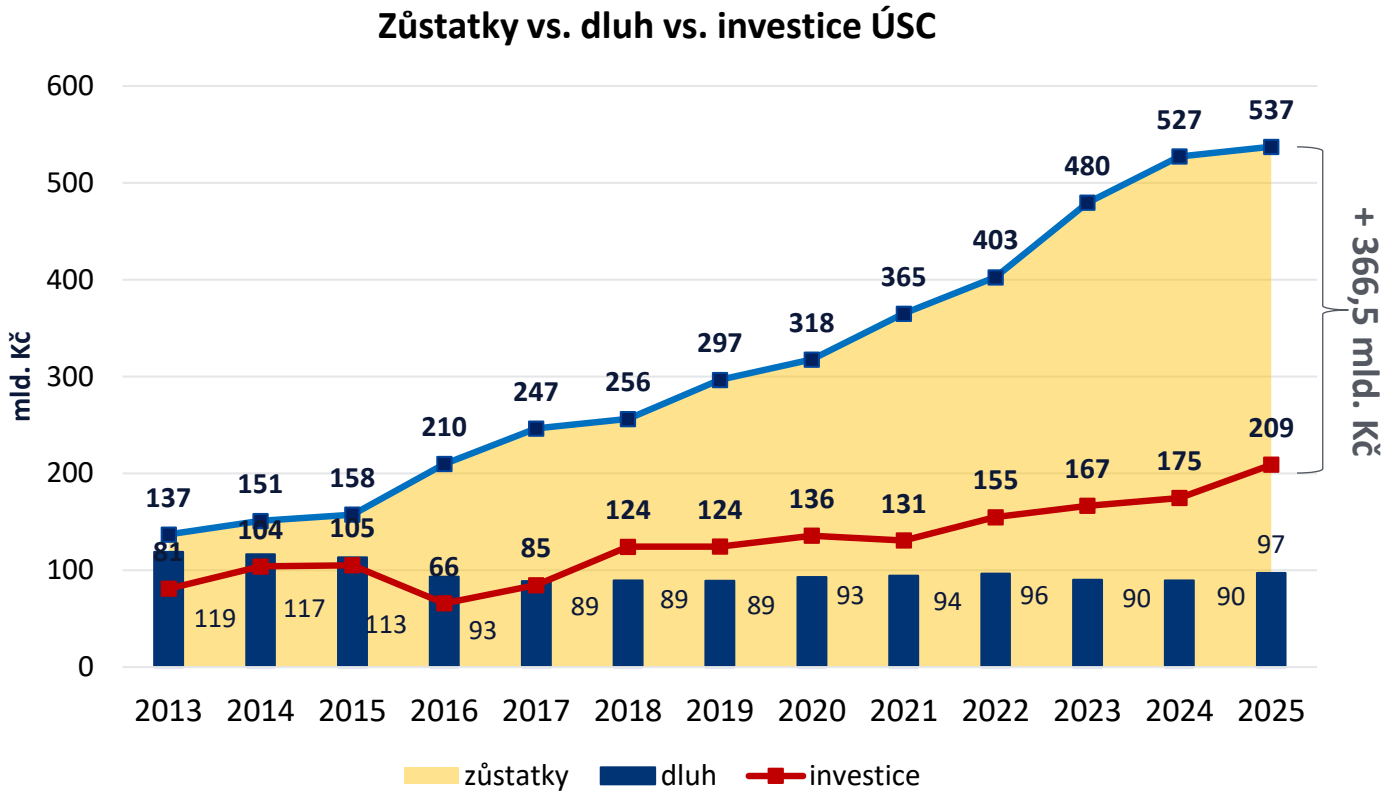

Zdroj: *IISSP, výpočty MF*

investiční potenciál = investice bez dotací – provozní saldo

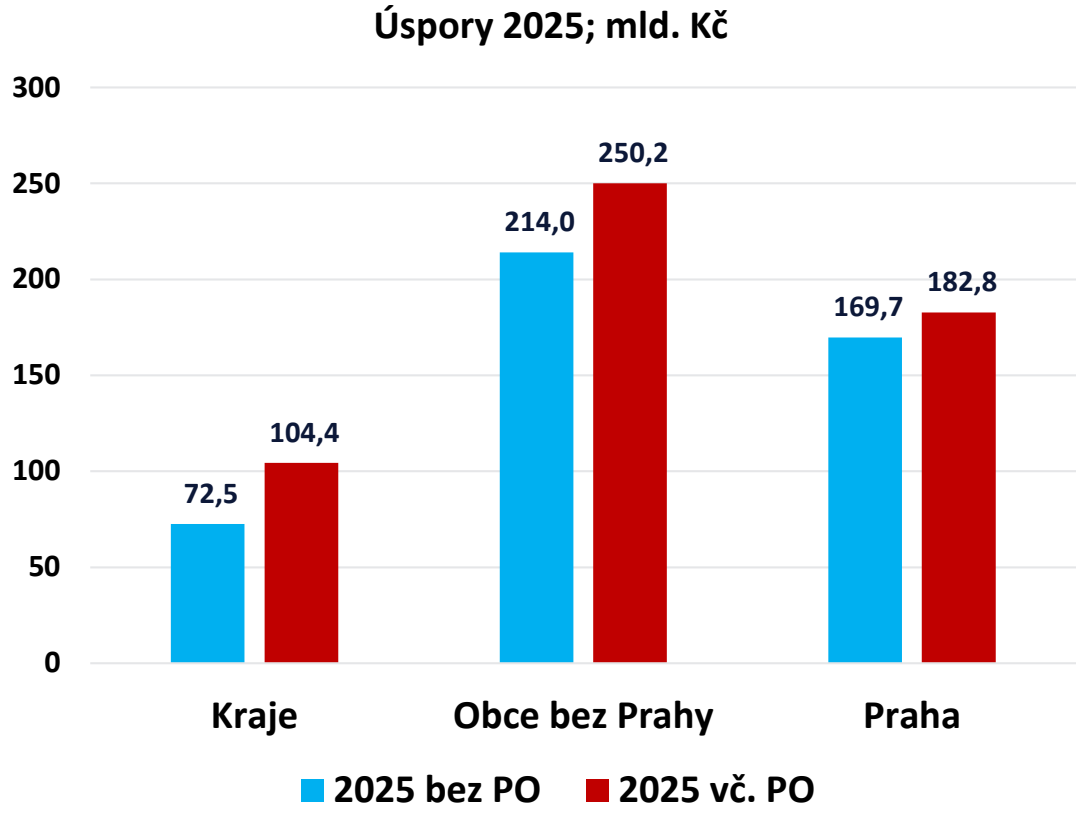
Obce a kraje mají obrovskou finanční sílu – problém není nedostatek peněz, ale jejich aktivní využití

- **zůstatky** se během 13 let víc než **zčtyřnásobily**
- **169 mld. Kč** (44 % úspor obcí bez PO) drží Praha

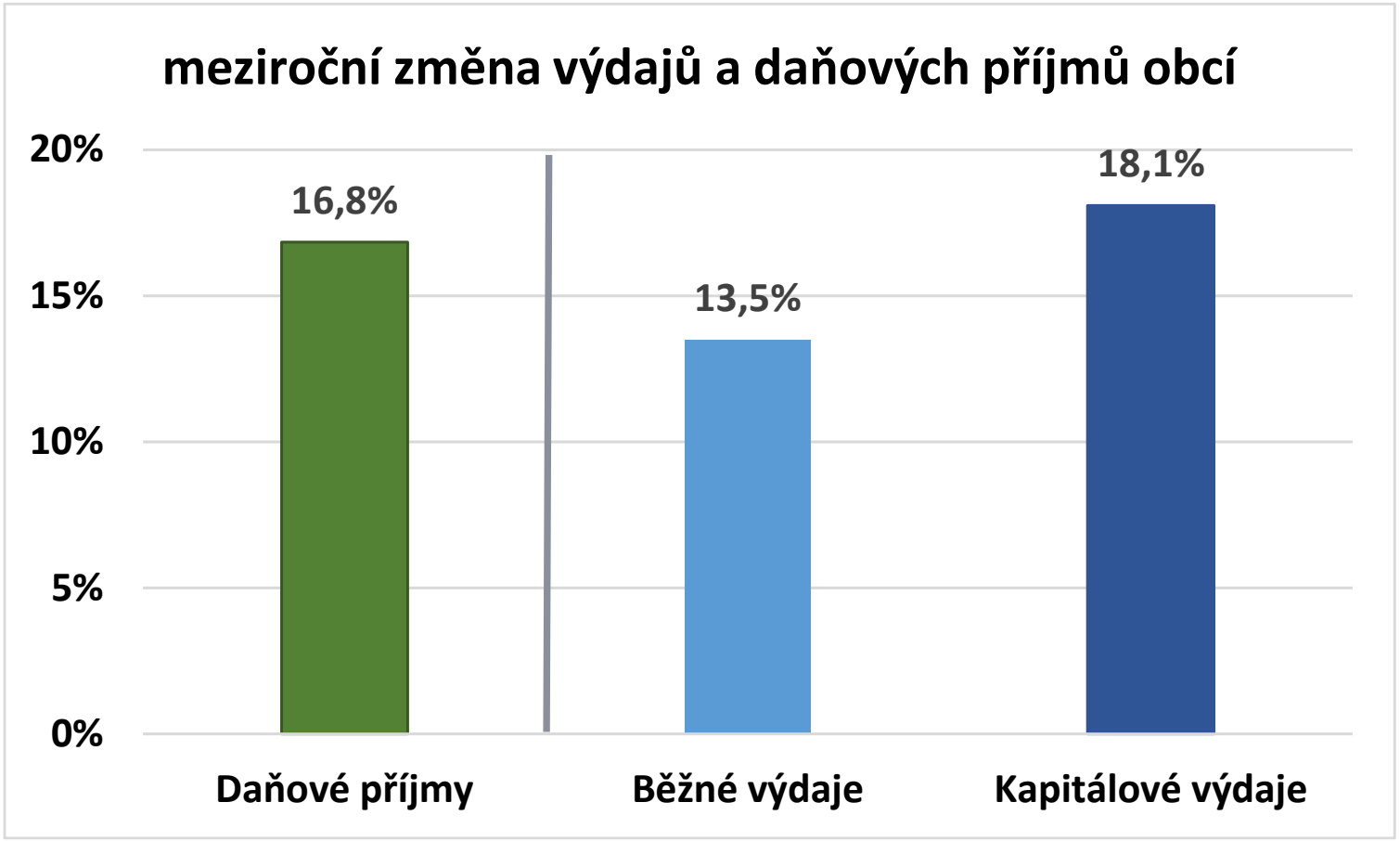
Zdroj: *MF, IISSP*

- **investice rostly** pouze **2,5 krát**

Zdroj: *MF, IISSP*

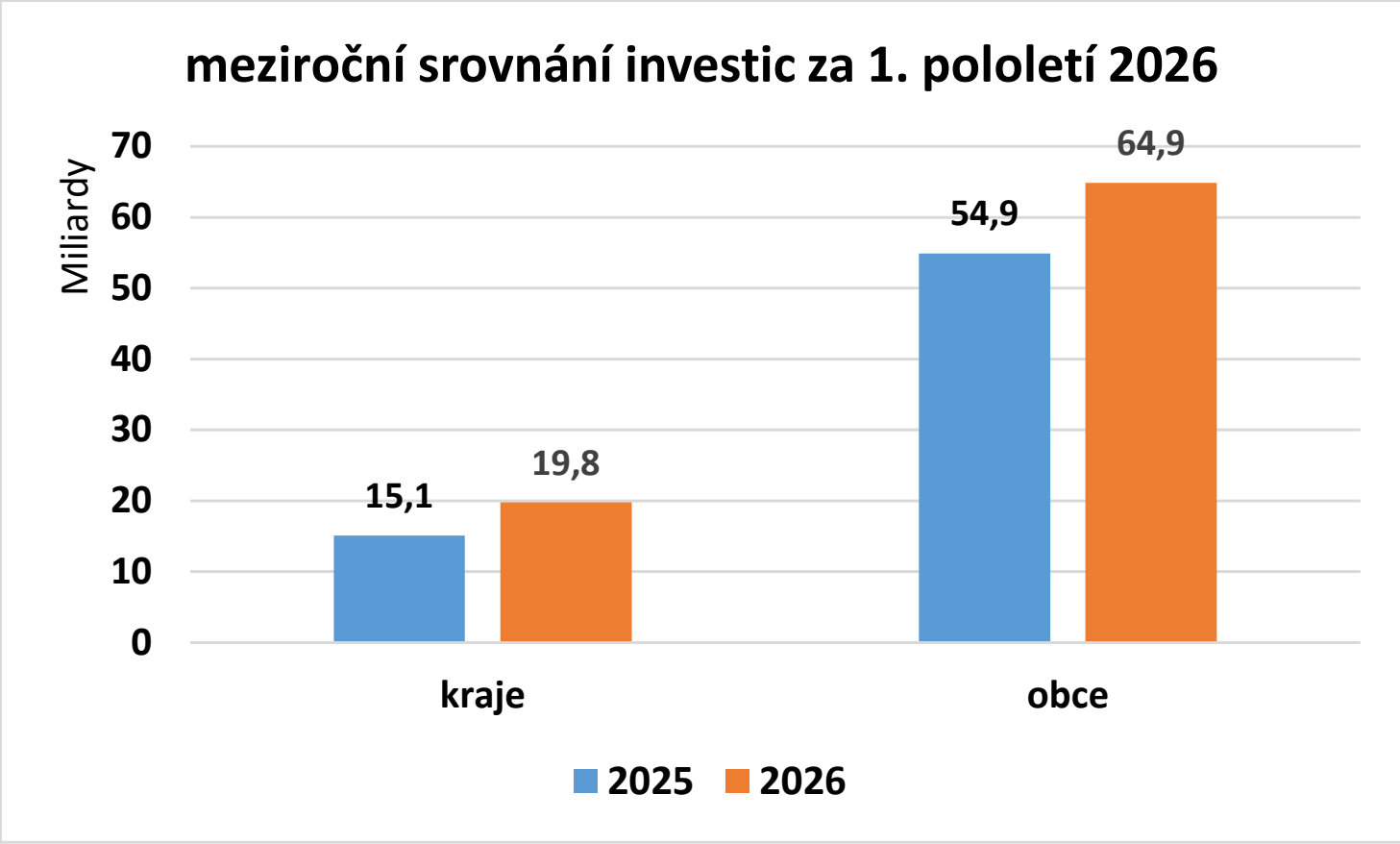
Růst běžných i kapitálových výdajů obcí je kryt silným růstem daňových příjmů

Zdroj: *MF, IISSP*

- obce měly **vysoký růst běžných výdajů** (+13,5 %; zejména vlivem financování nepedagogických pracovníků) **i investic** (+18,1 %; volební rok)
- **růst daňových příjmů převyšuje růst běžných výdajů**, což omezuje riziko zhoršení finanční situace obcí

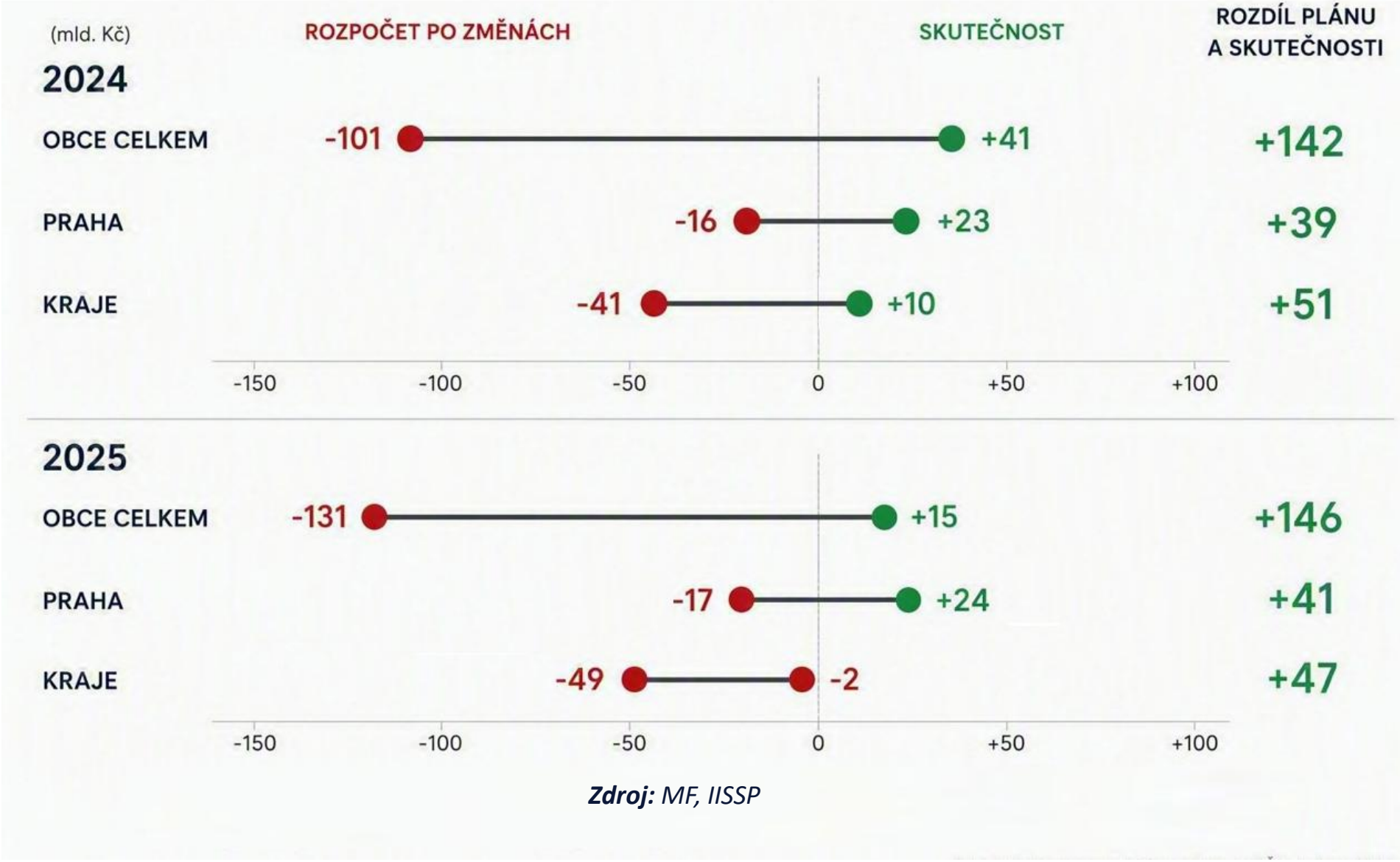
V pololetí vzrostly investice obcí a krajů o 15 mld. Kč (+ 20 %)

Zdroj: *MF, IISSP*

- **kraje (+ 30 %):**
  - doprava (5 mld.)
  - vzdělávání (3,5 mld.)
  - zdravotnictví (3,5 mld.)
  - sociální služby (2 mld.)
- **obce (+ 18 %):**
  - silnice (10,3 mld.)
  - vzdělávání (8,5 mld.)
  - sport (6,3 mld.)
  - bydlení (6,1 mld.)
  - komunální služby (6,0 mld.)
  - ČOV (5,0 mld.)

Přetrvává rozpočtová iluze – plánované schodky se nekonají a blokují investice

Zdroj: *MF, IISSP*

Ekonomický výhled

Makroekonomické prostředí pro daňové příjmy v roce 2026 je nadále příznivé

Zdroj: *MF, Makroekonomická predikce – srpen 2026*

Zlepšený výkon ekonomiky se přetaví do vyššího inkasa sdílených daní obcí

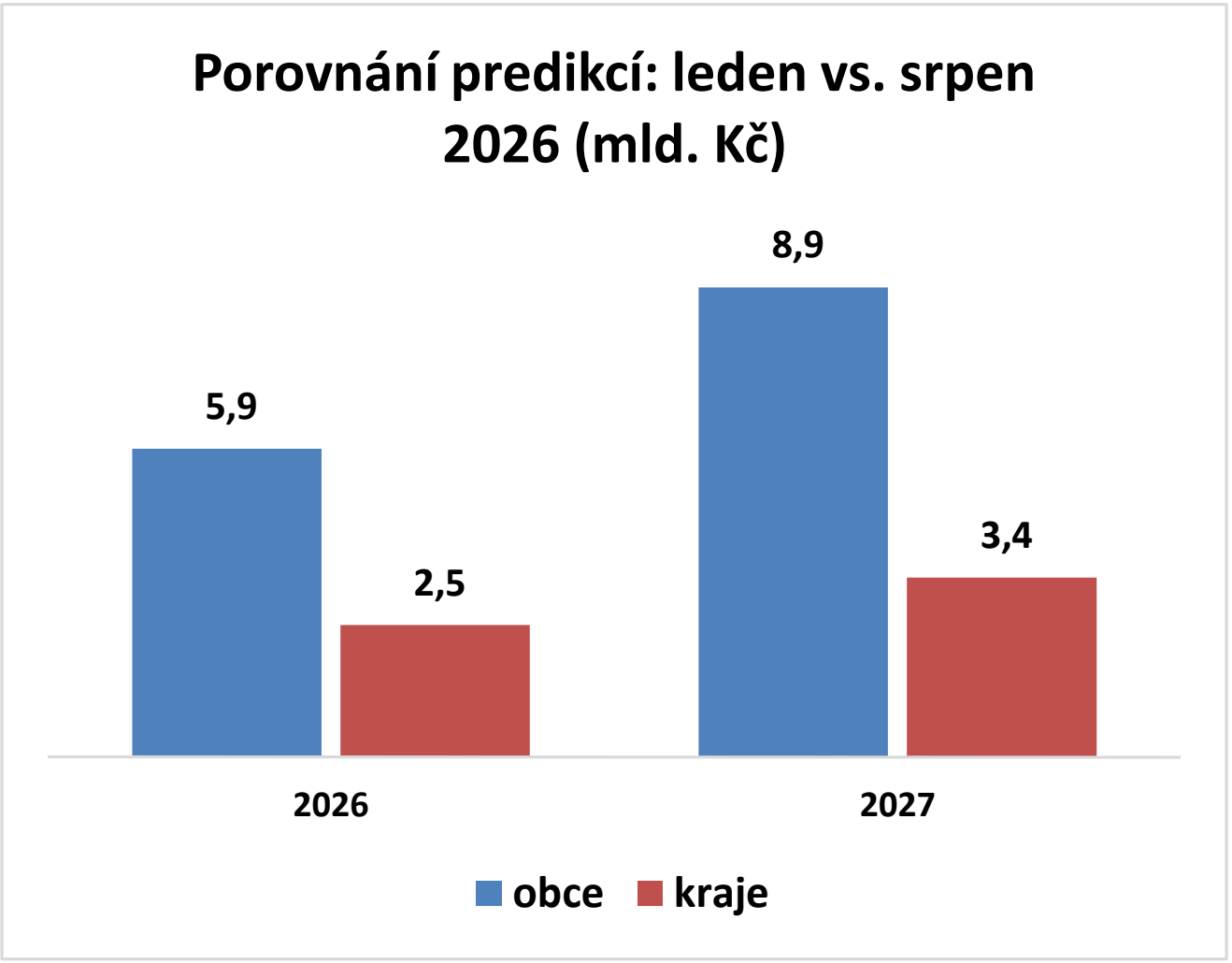
OBCE (mld. Kč) vč. Prahy	skutečnost (GFŘ)			predikce 2026			predikce 2027		
	2025	2025-24	2025/24	2026	2026-25	2026/25	2027	2027-26	2027/26
DPH	**149,8**	**3,8**	**2,6%**	**172,6**	**22,8**	**15,3%**	**182,2**	**9,6**	**5,6%**
DPPO (sdílená část)	**80,2**	**7,4**	**10,2%**	**92,2**	**12,0**	**15,0%**	**92,0**	**-0,2**	**-0,2%**
DPFO celkem	**72,8**	**4,2**	**6,1%**	**87,5**	**14,7**	**20,2%**	**93,6**	**6,1**	**7,0%**
DPFO - zvl.sazba	*10,6*	*-1,1*	*-9,8%*	*12,6*	*2,0*	*18,9%*	*8,9*	*-3,7*	*-29,4%*
DPFO - placená poplatníky (z přiznání)	*5,2*	*1,4*	*38,4%*	*6,6*	*1,4*	*26,3%*	*7,1*	*0,5*	*7,6%*
DPFO - závislá činnost	*53,6*	*3,5*	*7,0%*	*64,6*	*11,0*	*20,5%*	*73,4*	*8,8*	*13,6%*
DPFO - 1,5% motivace	*3,3*	*0,3*	*11,1%*	*3,7*	*0,4*	*11,0%*	*4,2*	*0,5*	*13,5%*
DHH (sdílená část)	**4,1**	**0,9**	**29,7%**	**4,2**	**0,1**	**1,6%**	**3,6**	**-0,6**	**-13,3%**
CELKEM	**306,8**	**15,3**	**5,6%**	**356,5**	**49,6**	**16,2%**	**371,4**	**15,5**	**4,2%**

Zdroj: *daňová predikce MF, srpen 2026*

PODÍLY JEDNOTLIVÝCH OBCÍ A KRAJŮ NA RUD 2026 NA WEBU MF MF.GOV.CZ:

Rozpočtová politika → Územní rozpočty → Hospodaření územních rozpočtů → Obecné informace

Srpnová predikce daňových příjmů je výrazně optimističtější

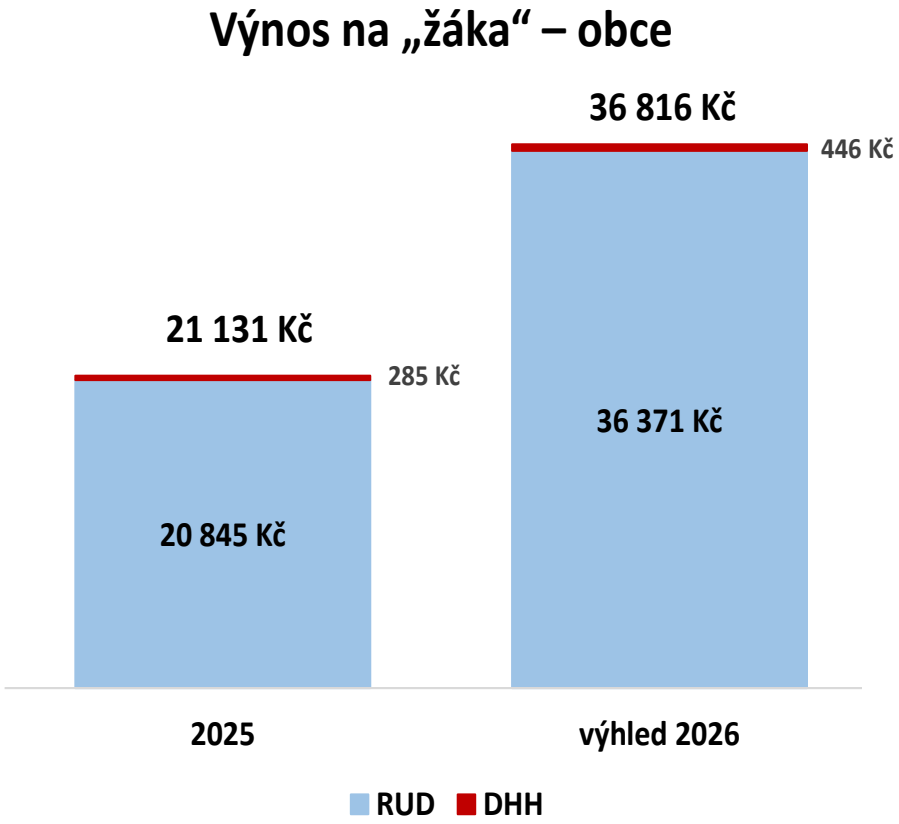

Zdroj: *MF, daňová predikce – leden a srpen 2026*

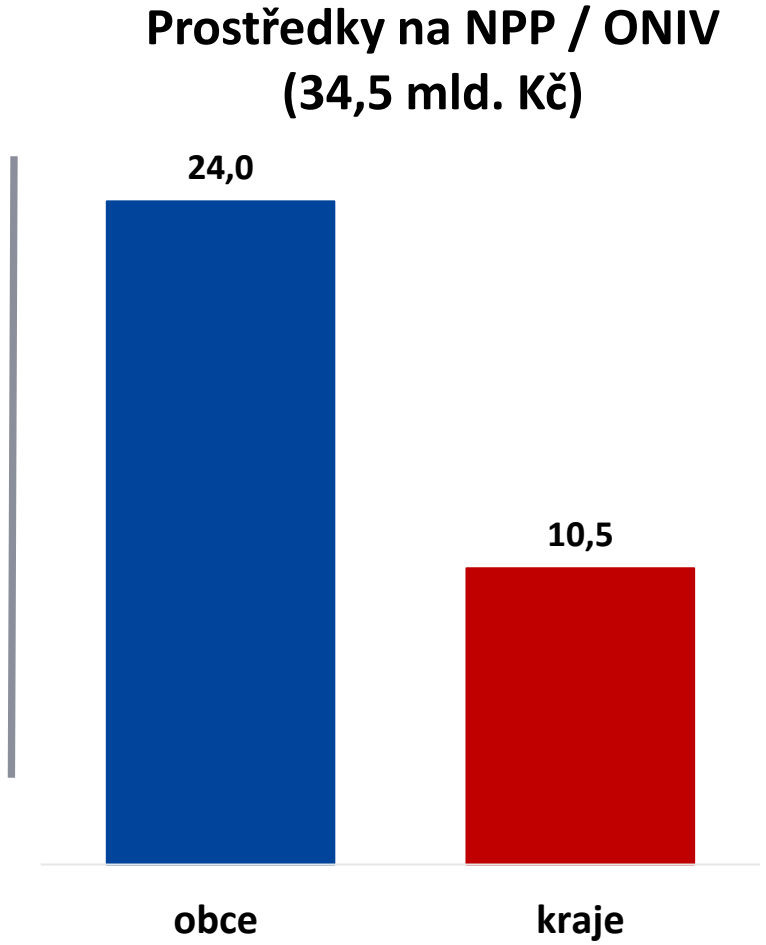
- **DPH**
  - 2026: lepší výkon ekonomiky
  - 2027: EET
- **DPPO**
  - lepší výkon ekonomiky
- **DPFO**
  - posun prahu progrese ze 4 na 3 násobek průměrné mzdy

Od roku 2026 se v RUD zásadně mění „výnos na žáka“

- podle aktuální predikce připadne na žáka MŠ / ZŠ **o 562 Kč víc**, než byl původní předpoklad

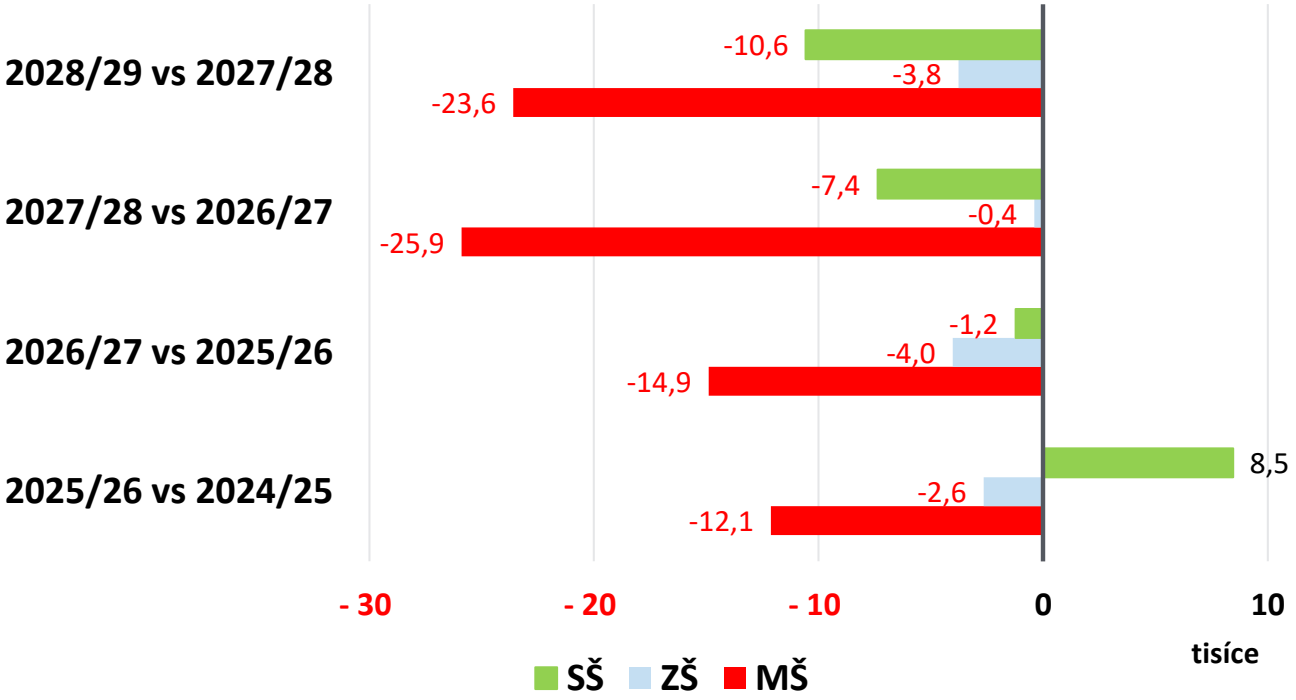

Zdroj: *MF, vyhláška č. 145/2026 Sb.; daňová predikce – srpen 2026*

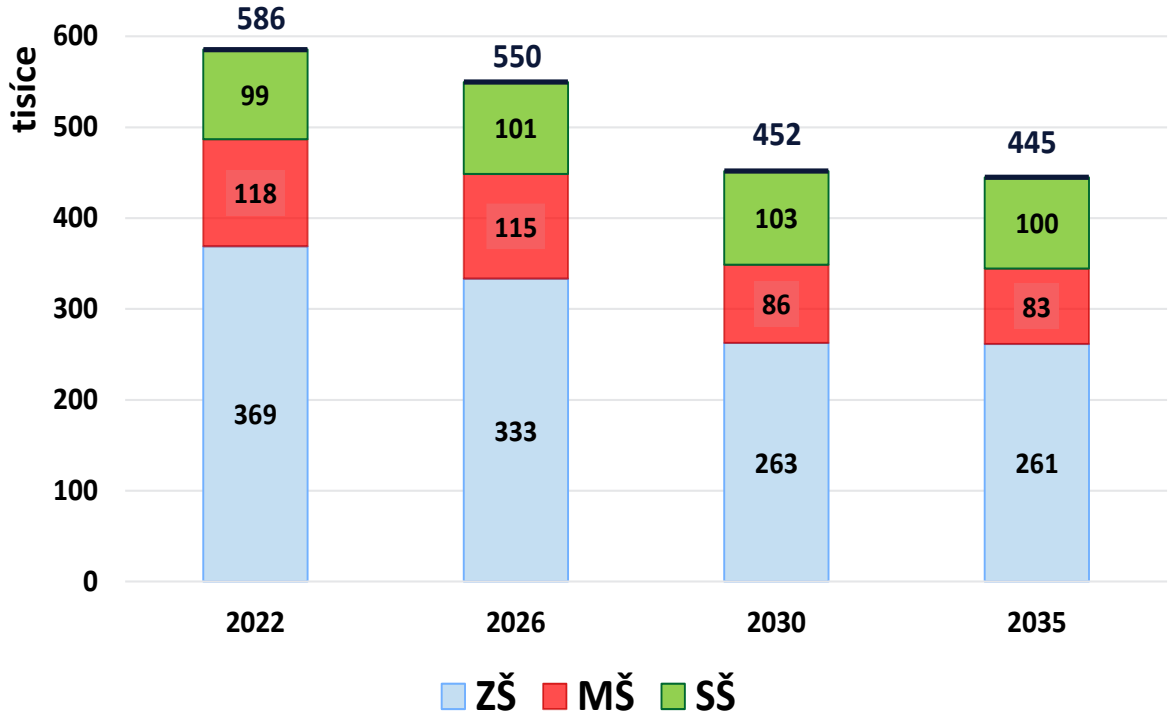
Počet dětí nastupujících do MŠ, ZŠ a SŠ během příštích 13 let klesne o 141 tisíc

- **2030 vs 2026 I** MŠ: - 25 %; ZŠ: - 21 %; SŠ: + 2 %
- průměrný výnos RUD na žáka poroste

meziroční změny počtu žáků veřejných škol

celkový počet dětí nastupujících do MŠ, ZŠ a SŠ

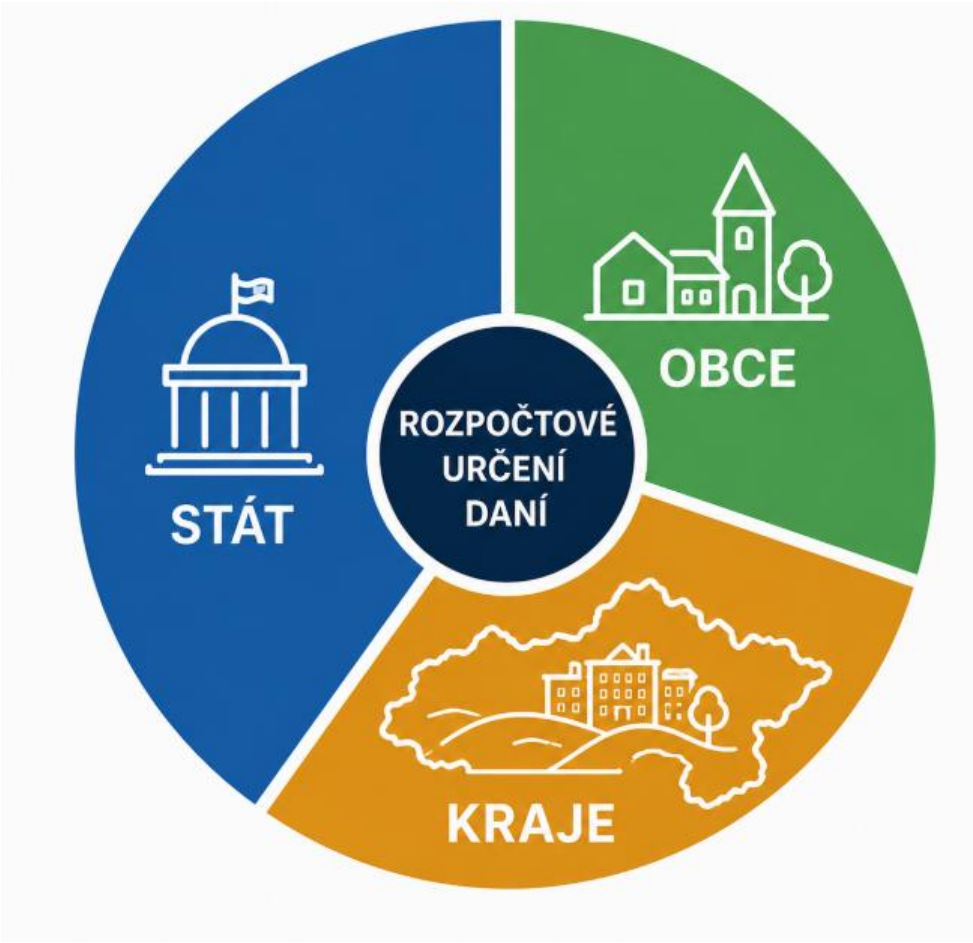

Zdroj: *MŠMT; https://edu.gov.cz/data/projekce-poctu-obyvatel-deti-v-materskych-skolach-a-zaku-pri-nastupu-na-zakladni-a-stredni-skolu-do-roku-2035/*

Příspěvek na státní správu: valorizace 5 % pro rok 2027

O čem se mluví v RUD

1. **ZAVEDENÍ MULTIKRITERIÁLNÍHO SYSTÉMU PRO KRAJE**
   spravedlivější rozdělení podle potřeb krajů

2. **POSÍLENÍ REGIONÁLNÍCH CENTER**
   změna velikostních kategorií obcí

3. **PŘECHOD NA REGISTR OBYVATEL**
   místo dat ČSÚ

4. **SVAZKY OBCÍ ZŘIZUJÍCÍ ŠKOLU BUDOU PŘÍJEMCI RUD**

5. **ZVÝŠENÍ SLOŽKY EKONOMICKÉ MOTIVACE**

6. **POSTAVENÍ 4 NEJVĚTŠÍCH MĚST**

7. **RUD JAKO NÁSTROJ VE VYROVNÁVÁNÍ SOCIÁLNÍCH ROZDÍLŮ**

Zvýšení složky tzv. ekonomické motivace

Teze: *„obce potřebují víc peněz, aby podpořily lokální podnikání“*

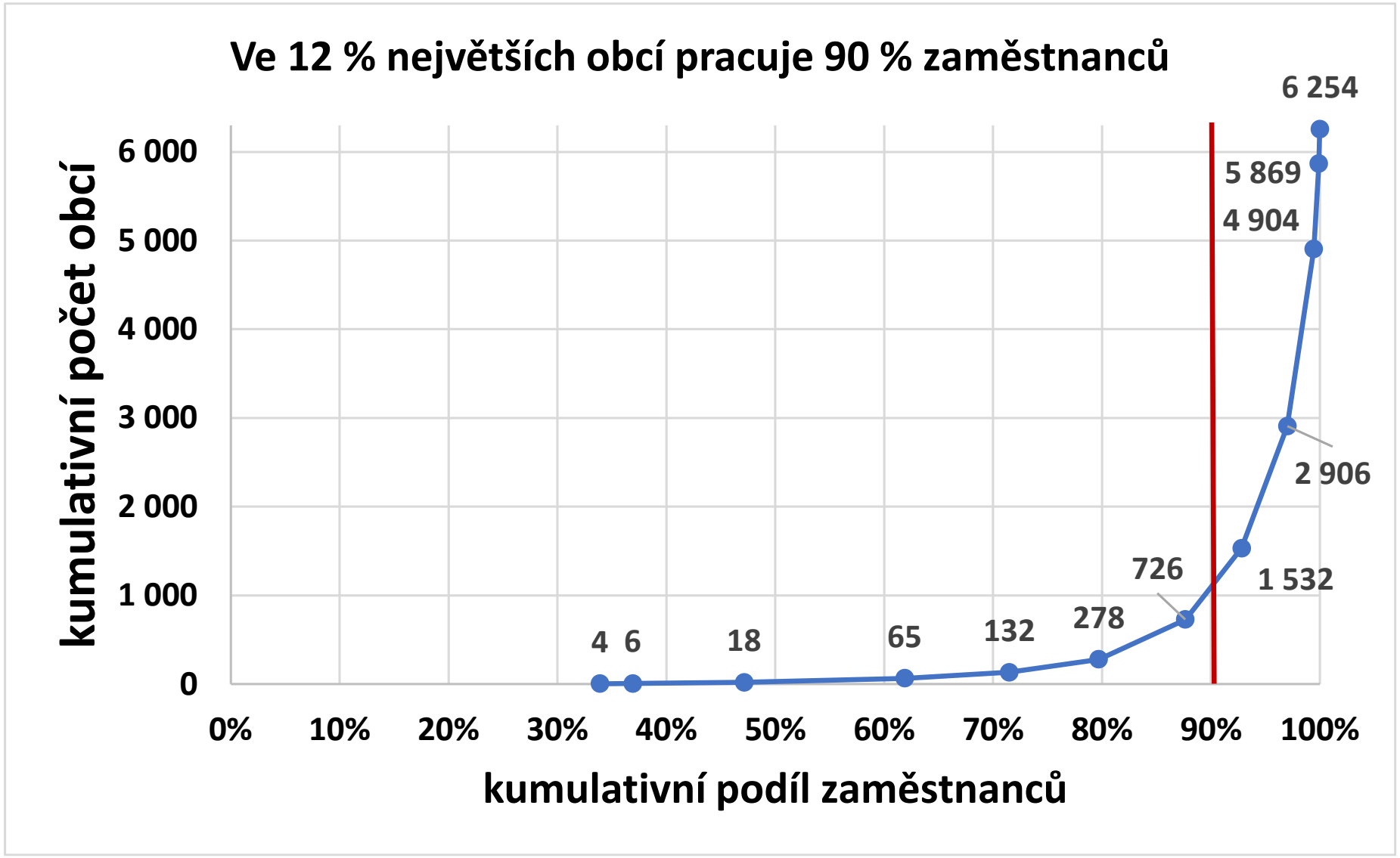
ALE: skutečnost je zcela jiná:

- dlouhodobě **nevyužitý investiční potenciál**
- provozní **přebytky**
- omezená **schopnost realizovat projekty**
- **skutečné bariéry:** NIMBY / BANANA
- „NIMBY“ efekt zastupitelů ve vztahu **k politické odpovědnosti**
  → raději nechávají rozhodnout občany v referendu

Zahraniční zkušenosti: motivace funguje jen tam, kde je extrémní vyrovnávání

Země	Dotčená daň	Vazba na ekonomickou aktivitu	Odhad inkasa "motivačních" daní	Vyrovnávání
Německo	daň z podnikání (Gewerbesteuer)	silná	cca 75 mld. EUR	**extrémní** (horizontální a vertikální; cca 40 %)
Rakousko	živnostenská daň (Kommunalsteuer)	silná	cca 10 mld. EUR	**extrémní** (kombinace sdílených daní a transferů)
Švédsko	DPFO dle místa trvalého pobytu	extrémní	cca 80 mld. EUR	**silné** (komplexní příjmové a výdajové vyrovnávání)
Polsko	DPFO a DPPO	střední	cca 25 mld. EUR	**silné** (cca 20 %; tzv. "janošikowe")

Ekonomická aktivita v ČR je extrémně koncentrovaná

Zdroj: *MF, vyhláška č. 145/2026 Sb.; vlastní výpočty*

Paradox fiskální „motivace“: inherentní pro-divergenční důsledky

Doprovodné negativní jevy:

- vysoká volatilita daňových výnosů
- extrémní koncentrace výnosů
- nedostatek příjmů v periferních oblastech a menších obcích

→ oslabení vyrovnávací funkce RUD

→ prohlubování regionálních rozdílů

Systém je **bez transferů nestabilní, s transfery nemotivační**

Motivační složka významně posílí ekonomická centra a zároveň významně poškodí velký počet obcí

Počet obcí: „SD + motivace“ oproti „SD + 1,5 % motivace“

	1,50%	3%	5%	10%
Navýšení	0	804	835	846
Pokles	0	5329	5366	5384
Navýšení >5 %	0	40	95	257
Pokles >5 %	0	0	0	1193
Max navýšení	*100,0 %*	*123,0 %*	*153,5 %*	*229,0 %*
Min pokles	*100,0 %*	*98,8 %*	*97,2 %*	*93,4 %*

Co ukazuje scénář s 10% váhou motivace?

846 obcí získá z vyšší motivace

5 384 obcí ztratí z vyšší motivace

Při významnější váze motivace (>5%)

257 obcí získá (navýšení >5 %)

1 193 obcí ztratí (pokles >5 %)

Zdroj: *MF, vyhláška č. 145/2026 Sb.; daňová predikce – srpen 2026; vlastní výpočty*

Co funguje lépe – nástroje samosprávy

- **internalizace externalit**
  - DNV – místní koeficienty
  - plánovací smlouvy s investory (příspěvek na infrastrukturu nebo její vybudování)
- **minimalizace dopadů**
  - územní plánování
  - architektura a urbanismus (integrace do krajiny, zelené pásy…)
  - zapojení občanů do plánování větších investic – informovanost
  - technická opatření (hluk, ovzduší, dopravní zatížení) a smluvní pokuty
  - vyvracení dezinformací, předávání zkušeností z jiných obcí
- **distribuce benefitů**
  - přímé platby obci / občanům („komunitní fond“, snížení poplatků)
  - komunitní projekty

Shrnutí

- **obce a kraje nejsou brzděny nedostatkem peněz, brzdí je nedostatečné finanční (střednědobé) plánování**
- **v letech 2026 a 2027 lze očekávat mírný nárůst sdílených daní**
- **daňové motivace v RUD** jsou **teoreticky atraktivní, prakticky problematické**
  - **neřeší hlavní bariéry rozvoje, nefungují v ekonomice 21. století**
  - **zvyšují regionální nerovnosti**

Ministerstvo financí

Děkuji za pozornost

Miroslav MATEJ
odbor Financování územních rozpočtů

monitor.statnipokladna.gov.cz
https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/uzemni-rozpocty/metodicka-podpora